

Attitudes van forensisch sociale professionals ten aanzien van middelengebruik

Forensisch sociale professionals hebben een cruciale rol in de trajecten van cliënten met verslavingsproblematiek. Veel onderzoek naar de effectiviteit van het forensische werk gaat over methodieken, er is weinig bekend over de persoon van de professional en diens stijl en opvattingen. Wat zijn bijvoorbeeld attitudes ten aanzien van middelengebruik van cliënten en wanneer/hoe grijp je in? Zijn er verschillen in attitudes naar gender, werkervaring, type instelling, specialisatie en persoonlijke ervaringen met middelengebruik of verslaving? Deze vragen stonden centraal in dit onderzoek uitgevoerd door het lectoraat Werken in Justitieel Kader, Hogeschool Utrecht vanuit het Consortium Onderzoek Verslavingsreclassering. Het rapport *Moet terugval worden bestraft? Attitudes van forensisch sociale professionals ten aanzien van middelengebruik* is beschikbaar via o.a. <https://www.hu.nl/onderzoek/werken-in-justitieel-kader>.

Literatuur naar attitudes professionals - samenvatting

- Geloof in veranderbaarheid cliënt is een wezenlijk kenmerk van professionele effectiviteit
- Positieve houding van professional vergroot kans op succes
- Negatieve houding van professional vergroot kans op stigma en negatieve uitkomsten
- Professionals in de gezondheidszorg: vaak negatieve attitudes t.a.v. gebruikers; dit heeft een negatieve invloed op de kwaliteit van de behandeling en leidt tot verminderd zelfvertrouwen bij patiënt
- Gedragsdeskundigen: positievere attitudes dan professionals in de gezondheidszorg
- Ervaring met- en kennis over doelgroep (zoals verslavingsprofessionals): meeste waardering voor werken met middelengebruikers

Enquête N = 314

- *Brief Substance Abuse Attitude Survey + persoonlijke vragen*
- Vrij positieve en tolerante attitudes t.a.v. gebruikers en de behandelbaarheid van verslaving
- Verdeeldheid over het vormgeven van behandeling en in welke mate druk uitoefenen nodig is
- Verslavingsprofessionals minder moralistische en stereotype attitudes en andere kijk op noodzaak behandelinterventies
- Professionals met ervaringen verslaving (zelf, partner of vrienden): toleranter en wat optimistischer over behandeling, maar ook sterker overtuigd van de noodzaak van strenge controle
- Klinische professionals: meer moralistisch en strenger dan ambulante werkende professionals

Enquête - open vragen

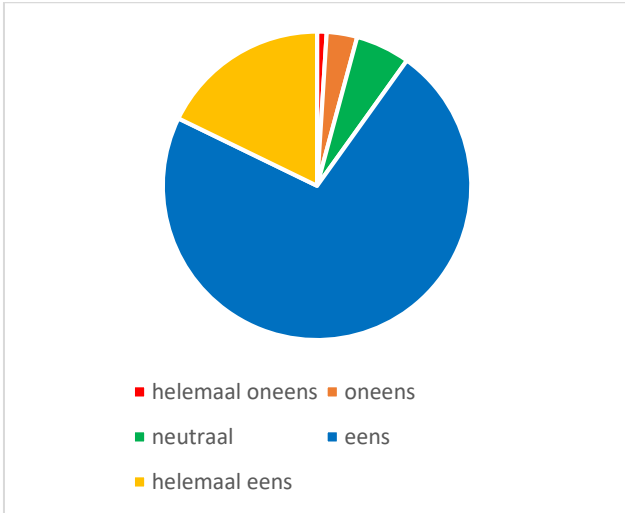
- *Welke concrete actie(s) onderneemt u als er middelengebruik is geconstateerd bij een cliënt en welke overwegingen spelen daarbij een rol?* N = 217
- Meest genoemd: het gebruik bespreekbaar maken en risico's inventariseren
- Belangrijkste leidraad voor handelen: mogelijke risico's van gebruik en geldende procedures
- *Kunt u in een paar woorden schetsen wat uw belangrijkste drijfveer is voor het werken met forensische cliënten?* N = 212
- 1) voldoening over werken met cliënten; 2) de maatschappij; verminderen van recidive; en 3) de aard van het werk (gedwongen kader, afwisseling)

Vignettenstudie

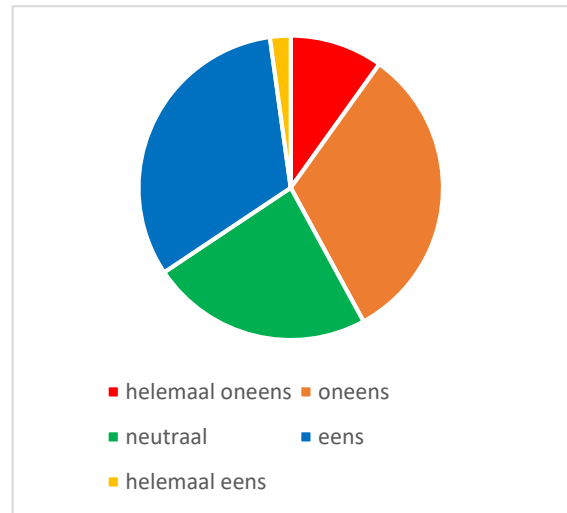
- *Welke keuzes maakt de professional en waarom?*
- Concrete situatieschetsen van 2 cliënten, variatie in type middel, hoeveelheid en sociale context
- Slechts één bijeenkomst met twee deelnemers (t.g.v. COVID-19)
- Bij constatering van middelengebruik: eerst analyseren welke mogelijke risico's er bestaan door in gesprek te gaan met de cliënt over de achtergronden en risico's van het gebruik en hun dossier te bestuderen
- Vervolgens consulteren collega's of OM, eerst informeel, mogelijk later formeel
- Geldende procedures en protocollen volgen
- Het type middel, type delictgedrag en de omstandigheden zijn van belang

Attitudes van forensisch sociale professionals ten aanzien van middelengebruik

Twee voorbeelden van SAAS stellingen:

Alcoholverslaving is een behandelbare ziekte

Het uitoefenen van druk, bijvoorbeeld door dreiging of straf, is bruikbaar om tegenwerkende cliënten zo ver te krijgen dat zij behandeling accepteren

Conclusies

- Over geheel genomen positieve attitudes t.a.v. gebruikers en behandelbaarheid verslaving
- Veel overeenstemming over de behandelbaarheid van verslaving, maar verdeeldheid over hoe de behandeling vormgegeven dient te worden, met name of druk uitoefenen bruikbaar is
- Verslavingsprofessionals hebben minder moralistische / stereotype attitudes en een andere kijk op behandeling
- Relatief veel verschillen attitudes klinisch versus ambulante werkende professionals
- Persoonlijke ervaringen met middelengebruik / verslaving spelen een rol: toleranter, optimistischer, en strenger
- Bij constatering gebruik gaat men eerst in gesprek met cliënt en risico's analyseren
- Handelen geschiedt vooral op basis van risico's, in overleg met collega's en volgens geldende procedures

Aanbevelingen

Praktijk

Educatie en voorlichting
Dialogo visie op verslavingsbehandeling

Vervolgonderzoek

Invloed attitudes op handelen
Samenwerking in keten
Werktoewijding, mentale weerbaarheid professionals